

Francija. — Minoli teden so se na francoskem vršile volitve v generalne sovete. Pri teh volitvah so pristaši sedanjega ministrstva Waldeck-Rousseau dosegli veliko zmago. V obče se tolmači to zmago kot dokaz, da francosko ljudstvo odobrava vladno postopanje v cerkvenopolitičnih zadevah.

Vojna v južni Afriki. — Angleži morajo biti v posebnem strahu, ker so zadnji čas določila obsednega stanja v Pretoriji in v Johannesburgu znatno poostrili. Po 10 uri zvečer ne sme nihče na cesto, Zamorci pa že po 8. uri ne več. Uzrok temu je, da so Bur iskrivaj, seve po noči, prihajali v mesto. Od 15 t. m. je bilo na raznih krajih več bojov. Enkrat so zmagali Angleži, drugič Buri, vedno pa so imeli Angleži veliko več mrtvih in ranjenih, kakor njih nasprotniki.

Obrtnija.

Umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani.

Leta 1888. v Ljubljani ustanovljeni samostojni c. kr. strokovni šoli za lesni obrt in za umetno vezenje in čipkarstvo je naučna uprava od 1. januarja 1901 dalje združila v jeden zavod, ki nosi ime: „C. kr. umetno-obrtna strokovna šola“.

Novi zavod obsega v smislu organizacije prejšnjih dveh šol nastopne oddelke: I. podnevno šolo za obdelovanje lesa s strokovnimi oddelki za a) stavbinsko in pohištveno mizarstvo, b) strugarstvo, c) rezbarstvo, d) podobarstvo, e) pletarstvo; II. podnevno šolo za umetno vezenje in čipkarstvo s strokovnimi oddelki za a) umetno vezenje, b) šivanje čipek, c) pletenje (klekljanje) čipek; III. javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike; IV. javno risarsko šolo za deklice.

Na zavodu je poučevalo v minolem letu 17 učnih močij in 5 delovodij. Rednih učencev in učenk ter družih obiskovalcev je bilo 252, in sicer 233 Slovencev, 17 Nemcev in 1 Hrvat. Med rednimi učenci šole za obdelovanje lesa je pri klasifikaciji doseglo dovoljen uspeh 59, nepovoljen 5, ponavljalni izpit jih bo delalo 5, 1 je ostal neklasificiran, 11 jih je dobilo odhodno spričevalo. Na šoli za umetno vezenje in čipkarstvo je doseglo dovoljen uspeh 45 učenk, nepovoljen uspeh 2, ponavljalni izpit bodeta delali 2, 1 je ostala neklasificirana, 10 jih je dobilo odhodno spričevalo.

Javno risarsko šolo za mojstre in pomočnike je obiskovalo 57 oseb, javno risarsko šolo za deklice pa 23 oseb.

Med najbolj važne naloge zavoda spada pospeševanje lokalne industrije, osobito pa malega obrta. Ta smoter se dosega z izposojevanjem predlog, narisov in knjig, z oddajanjem naročil, s preskrbovanjem načrtov, skic in detajlov, z brezplačnimi nasveti o virih, cenah, o tehniškem postopanju, konstrukcijah itd. Vsak obrtnik ima pravico, obračati se v takih in enakih zadevah na zavod; pri vnanjih obrtnikih zadošča navadna listnica ali kratko pismo, samo da je dotična želja točno označena. Tu bodi povedano, da nima zavod samo bogate zbirke za mizarje, strugarje, rezbarje in podobarje, za umetno vezenje in

čipkarstvo, temveč tudi za razne druge obrte (n. pr. za slikarje, ključavničarje, kamenarje, pečarje, stavbinske obrte itd.) Pri označeni nalogi dobiva zavod izdatno podporo od ravnateljstva c. kr. avstrijskega muzeja na Dunaju. V risarskem ateljeju tega muzeja izdelujejo namreč vzorne načrte modernih, večinoma angleških mebljev, katere potem oddajajo strokovnim šolam za razdelitev med interesovane obrtnike in v šolsko porabo.

Kmetijstvo.

Kuga mej prešiči.

Lepi uspehi, ki so se dosegli v Avstriji s pokončevanjem goveje kuge in pljučne kužne bolezni, napotili so avstrijsko upravo k strožim naredbam tudi proti kugi mej prešiči.

Izdale so se cesarske naredbe dne 2. maja l. 1899. (drž. zak. št. 81) in dne 15. septembra l. 1900 (drž. zak. št. 154), po katerih se morajo poklati oziroma pokončati vsi bolni ter tudi bolezni ali pa nalezljivosti sumljivi prašiči. Pri poslednjih se je pač privolila neka olajšava, katera pa pri strogi izvršitvi naredbenih predpisov in posebno v naših krajih in razmerah v splošnem nima velike vrednosti. Škoda za pobite živali izplačuje se po posebnih, precej zamotanih določilih iz državnih sredstev — se ve, ako so prešiči domače reje ali vsaj iz avstrijskih dežel. Odškodnina pa odpade, če se je kuga pokazala pri prešičih pripeljanih pred manj nego 40 dnevi iz inozemstva, h katerem pripada tudi vsa Ogrska in Hrvatska.

Z ozirom na to poslednje hočemo spregovoriti nekaj nujnih besedij na javnost, posebno pa še na naslov gg. državnih poslancev.

Pred vsem se mora omeniti, da prešičja kuga (Schweinepest) nastane v naših krajih le tamkaj, kjer se je zanesla po tujih, inozemskih — večinom ogrsko-hrvatskih — prešičih. Mnogoletne izkušnje nas uče, da ostane kuga skoro brez izjeme omejena le na živali okuženega transporta ali krdela in se pri nekotiki previdnosti ne razširjuje na domače ločene prešiče. Za omejitev kuge tedaj pobijanje prešičev nima nikakega pomena, pač pa na ta način inozemstvu pokončujemo kugo na stroške naše države in ubogega kmetijskega prebivalstva.

Vsled ogrske nagodbe pa to pokončevanje tudi za definitivno uničenje svinjske kuge nima nobenega pomena. Že odkar so se zanesli prvi slučaji te kužne bolezni, vidimo vedno isti circulus vitiosus: kuga se zanesa iz Ogrske in Hrvatske, potem se vrši pokončevanje in odredi „po toči zvonjenje“ t. j. zaprtija, čez nekaj časa pa je zopet prost promet, nova zatrositev kuge, novo pokončevanje in zopet novi stroški brez uspehov. Po uradnih izkazih se je vsled tega načina od dne 19. maja l. 1899. pa do 15. maja t. l. že pokončalo

49.585 prešičev in država je imela afektivnih stroškov 1.182 768 kron 29 vin. Nepovrnjena škoda se pa niti ne da povedati v številkah! — In uspeh?! Uradni izkaz od 7. t. m. izkazuje v 80 političnih okrajih 201 kraj z 626 dvorci okuženih po svinjski kugi. In ravno slovenske pokrajine, posebno pa Kranjska, so tudi pri tej priliki — kakor sploh vselej — izredno občutljivo prizadete. Kuga se vedno in skoro brez izjem zanese po hrvatskih torej „inozemskih“ prešičih, pri zatiranju odpade torej državno odškodovanje in ljudje zgube kupljene živali in večinoma tudi denar, vrhu tega imajo še stroške za razkuženje hlevov in drugih stvari in še dolgo trajajočo zaprtijo, prepoved prešičjih semnjev itd. K vsem temu pa nam sosedne kronovine avstrijske prepovedo izvoz domačih prešičev in to še celo iz popolnoma neokuženih političnih okrajev kranjskih (vid. zadnji čas Gornje Avstrijsko).

Tu je treba tedaj nujne in odločne premembe in sicer „aut — aut“. In zato prosimo vse gg. državne, pa tudi vse druge odločilne faktorje, da se temu naredi radikalen konec:

ali 1. s tem, da se prepove brezpogojno uvoz prešičev za pleme in krmljenje iz stalno okuženih inozemskih držav, v prvi vrsti iz Ogrske in Hrvatske,

ali pa 2. če bi v to visoka politika, posebno madjarska ne privolila, da se pokončevanjem prešičev po predpisih gori navedenih cesarskih naredb takoj preneha in uvedejo predpisi kakor pri kužni rudečici prešičev s primerno spremembo posameznih določil, posebno kakor jih je že predlagalo notranje ministrstvo „društvo avstrijskih živinozdravnikov“.

Kmetijske raznoterosti.

Snaga pri molži (dojenju). Dobra in prekoristna stvar pri hiši je mleko. Pa tudi to si ljudje večkrat pokvarijo. Prva reč pri mleku, da ostane zdravo in okusno, je snaga. Človeku se gabi, če pogleda v mlečno shrambo marsikatero gospodinje. Sama je umazana kakor copernica, kadar molze ali preceja mleko, za cedilo ima kako smrdljivo cunjo ali pa sito, ki je že vse zadelano z različno nesnago. Latvice ali posode za mleko so slabo umite in slabo pokrite. Skrbna in snažna gospodinja pazi najprej, da ima krava pri molži snažno vime, če je treba, ga umije z mlačno vodo in obriše s subo cunjo. Sama sebi umije roke, žetlar ali golida mora biti lepo čista, zato se mora hitro po molži umiti. Za cedilo se lahko vzame kos platna, ki se vselej lepo opere in dene sušiti na snažen prostor. Če se rabi sito za cedilo, se mora paziti, da se ob robu ne nabere nesnaga. Mleko se ne sme puščati dalje časa v hlevu, ker se navzame hlevskega duha. Mleko se shranjuje na snažnem in zračnem prostoru. Če gospodinja tako ravna, je mleko, smetana, sir, surovo maslo bolj okusno, pa tudi bolj zdravo.

Koliko zrnja uniči par miši? Na Nemškem so napravili nekoč poskušnjo, koliko požre ta žival s tem, da so zaprli par miši v kletko ter ju krmili s pšenico. Porabili sta v 50 dneh liter pšenice, od katere je ostalo le malo lupin. Na prostem se to še mnogo povekša, ker miš bolj izbira in skvari včasih več nego požre. Tako bi, recimo, kakih trideset parov mišij požrlo na mesec trideset litrov pšenice, v štirih

mescih nad 120 litrov. To pa še ni malo, če pomislimo, kako naglo se ta škodljivec zareja, kajti samica vrže po tri do petkrat po 4—7 mladičev na leto, tako izvemo, da jih je od jednega „pridnega“ para že nad trideset, ki gotovo ne pozabijo po svojej navadi škodovati kmetu. Najslabše pa je še to, ker tega nikoli ne zapuste, kakor po letu na polju, tako po zimi v shrambah pokončujejo kar dosežejo.

Odkod, da konji prerano obnemorejo? Kakor se v obče trdi, učaka konj pri skrbnej postrežbi in varstvu od 30 do blizu 40 let starosti. Ako pa ogleduješ sedanji čas konje in povprašaš po njih starosti, ne boš jih mnogo našel nad dvajset let starih. Odkod to? Na to vprašanje nam odgovarja neki strokovni list sledeče: Konji prerano obnemagajo in skončajo: 1. Vsled prenapenjanja močij pri težkeji vožnji in naglem jezdarjenju. 2. Vsled prehlada, ko marsikdaj morajo konji, segreti od vožnje, stati na prostem, časih celo ob deževju in burji brez odeje in to po več ur. 3. Uničuje konje surovo ravnanje z njimi, da jih hlapec pretepa z bičem, čisto z bičevnjakom, večkrat celo po glavi in kjersibodi. 4. Neprimeren hlev, zlasti še, ako morajo konji stati na prepihu, da se mokri lahko prehlade. 5. Previsoke jasli, vsled katerih si posebno žrebeta preveč napenjajo vrat in goltanec, kar jim škoduje. 6. Slabo kovanje, kakor sploh zanikerno oskrbovanje kopita. 7. Neprimeren komat škoduje, ako je premajhen, napenja vratne žile, da vsled tega marsikdaj konj oslepi, prevelik pa drga pleča. 8. Nesposobni zdravniki — mazači, ki mesto, da bi žival v boleznih zdravili, jo že le z ničvrednimi večkrat škodljivimi rečmi — zavdajejo ali vsaj zdravljenje narave same še ovirajo. Iz tega se razvidi, da v vseh teh napakah v oskrbovanju konj je kriv človek, ki živali streže in jo rabi. Da bi imeli samo pridne hlapce pri konjih, marsikatera žival bi lahko dočakala starosti, tako pa jo še mlado in močno odpelje — konjederec.

Vzrok, da svinje nočejo žreti. Večkrat se opazuje in toži, da se svinje nakrat začnejo pri krmljenju kujati, da nočejo žreti. To pa se zgodi ne samo pri mladih prascih, nego tudi pri odraslih plemenjakih, največkrat pa še pri pitancih. Ako je žival drugače zdrava, mislimo na naslednji vzrok. Morda je dobila zadnjič za hrano kaj težko prebavnega, — na kar je treba paziti, zlasti da je dobro prekuhan. Ako bi se to zaprlo, treba je nekaj dristlje in to kmalu, za kar je najboljša ricinovo olje. Sploh je pred vsem treba paziti, da je hrana svinjam ali popolno sveža ali pa dobro prekuhana. Če ni tega vzroka, pa je morda bila hrana močno kisl, kateri duh se ne spravi lahko iz korita, predno se ono čedno ne izmije. Še le zatem se živini ponudi druga hrana v snažnem koritu. Ko bi žival še potem ne hotela pridno žreti, treba ji oskrbeti naslednje „juhe“. Vzemi 2 kg ovsa, dodaj 36 gr sode in to skuhaj v 4 l vode. Te nekoliko zavrele tekočine daje se navrh navadne hrane prasetu v jutro in zvečer po pol litra. V par dneh bode žrlo kakor poprej.

Strd ali med je ena najbolj redilnih in zdravih jedil. Posebno za otroke je strd jako hasnovita, in vsaka mati bi si morala preskrbeti nekaj strdi. Nekateri otroci naglo rastejo, pa so blede in mršavi, drugim želodec slabo kuha in prebavlja. Za take je strd ali med najboljši pripomoček. Naj se da torej otrokom večkrat strdi s črnim kruhom, pa ne veliko naenkrat, ker se s tem preobloži želodec. Za zajuterk ni boljše jedi kakor mleko, v katero se primeša nekaj medu in nadrobi domač kruh. Pa tudi za odrasle ljudi je strd izvrstno zdravilo. Če hočeš zdrav biti in star postati, zavživaj pogostoma mleko in strd. Zato bi naj pa tudi pridno redili čebele!